

Natuurcompensatieplan Giessen – Rijswijk Sportpark Almbos 2014

Gemeente Woudrichem d.d. 28-07-2014

1. Aanleiding en doel compensatieplan

De gemeente Woudrichem heeft in het kader van de duurzame leefbaarheid van de dubbelkern Giessen en Rijswijk een dubbele ambitie: de realisatie van een gezamenlijk centrum voor de dubbelkern en de ontwikkeling van een vitale voetbalvereniging met een maatschappelijk bindende functie. De meest aangewezen plek voor de centrumfuncties is de locatie van de voetbalvelden van de Rijswijkse Boys (en omgeving). De locatie ligt als het ware tussen de kernen in. De hier aanwezige voetbalvelden dienen daarom deels te worden verplaatst naar een nieuw gemeenschappelijk sportpark aan de westzijde van de Almweg (zie figuur 1). Het bestaande sportpark dient daartoe uitgebreid te worden in westelijke richting. Het westelijk gelegen geplande pupillenveld is in strijd met het vigerende bestemmingsplan en komt gedeeltelijk buiten de stedelijke contour te liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Dit betekent onder andere dat er sprake dient te zijn van natuurcompensatie.

In het voorliggende natuurcompensatieplan wordt het uitgevoerde variantenonderzoek toegelicht en wordt de aard, omvang en locatie van de vereiste natuurcompensatie uitgewerkt.

2. Variantenonderzoek

Over vernieuwing van de sportaccommodaties van V.V. Giessen en V.V. Rijswijkse Boys en een daarbij voorziene verplaatsing wordt al meer dan 10 jaar gesproken. In deze jaren is uitvoerig onderzoek gedaan naar alternatieve locaties voor een sportpark voor de voetbalverenigingen. Hierbij zijn diverse locaties de revue gepasseerd. In 2009 is ten behoeve van de locatiekeuze is een onafhankelijke Task Force Verplaatsing sportvelden in het leven geroepen. In mei 2009 is de Task Force op basis van een gemeenschappelijke bijdrage en overleg tot een locatiekeuze gekomen voor de herstructurering van de sportvelden.

De zoeklocaties voor de nieuwe sportvelden die in beeld zijn geweest zijn:

- Rijswijk-West;
- Buitendijks;
- Karbogerd;
- Almbos;
- Rietdijk-Noord;
- Veldweg.

Verplaatsing van de sportvelden naar locaties buiten het centrum blijken niet te kunnen rekenen op enig maatschappelijk draagvlak. Veel mogelijke locaties bevinden zich buiten het bestaande stedelijke gebied. Van de onderzochte locaties heeft de locatie 'Karbogerd' ('Den Inschiet') de absolute voorkeur van zowel de Task Force als bevolking, wat heeft geleid tot nader onderzoek naar de mogelijkheden hiertoe.

Met het oog op de centrale ligging zijn meer recent twee varianten nader onderzocht: de variant Almbos en de variant Karbogerd ("Den Inschiet"):

- Almbosvariant

Bij deze variant wordt wel een gedeelte van het Almbos, bestaande uit een oude fruitboomgaard (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) aangetast, maar het raakvlak met de ecologische verbindingzone (EVZ) is minder groot, dan bij de variant Den Inschiet. De Verordening ruimte voorziet in een procedure tot herbegrenzing en compensatie van de EHS. De Almbosvariant kan daarmee gerealiseerd worden binnen de flexibiliteit van de Verordening ruimte.

- Variant den Inschiet

Bij deze variant vindt inbreuk plaats op het buitengebied (nieuw ruimtebeslag). De Alm moet overgestoken worden, terwijl de Alm nu als harde grens beschouwd wordt van het bestaand stedelijk gebied. Hierbij is er sprake van verstoring van de EVZ door zowel licht en geluid van de sportvelden. Bovendien geldt dat deze variant niet de voorkeur heeft vanuit cultuurhistorie, omdat dit gebied grenst aan het inundatiegebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (cultuurhistorisch vlak).

Keuze

De voorkeur van de gemeente was het 'scenario Den Inschiet' waarin de huidige sportvelden van VV Giessen en VV Rijswijkse Boys samen met de huidige locatie van De Kandelaar, De Kikvors en sporthal De Jager volledig beschikbaar komen voor de centrumfuncties.

Eind 2012 heeft de gemeenteraad van Woudrichem desondanks unaniem besloten af te zien van realisatie van een sportpark in Den Inschiet, maar zich te richten op de realisatie van een nieuw sportpark voor de gefuseerde voetbalverenigingen van Giessen en Rijswijk aan de westzijde van de Almweg om de centrumplanontwikkeling mogelijk te maken. De variant 'Almbos' heeft als voordelen dat:

- een volwaardige sportaccommodatie kan worden gerealiseerd;
- het plan kan worden uitgevoerd tegen acceptabele kosten en beperkte risico's;
- niet gewacht hoeft te worden op verwerving van gronden;
- de gemeente - binnen de planologische en procedurele randvoorwaarden - de voortgang in eigen hand heeft;
- de realisatie van de brede school op de velden van V.V. Rijswijkse Boys (tijdig) mogelijk is en hiermee een 1e aanzet wordt gegeven tot het centrumplan;
- geen noodschool hoeft te worden opgericht.

Figuur 1 Beoogde verplaatsing van sportvelden

3. Huidige situatie

In het navolgende figuur is het ruimtebeslag van de uitbreiding van de sportvelden buiten het bestemmingsvlak Sportterrein uit het vigerende bestemmingsplan (rode vlak) en de waterberging (blauwe vlak) geprojecteerd op de EHS. Hieruit blijkt dat de ingreep uitsluitend ten koste gaat van het natuurdoeltype *Ruigteveld*.

Figuur 2 Ligging uitbreiding t.o.v. EHS

Het provinciale natuurbeheerplan beschrijft het type *Ruigteveld* als volgt:

N12.06 Ruigteveld

Algemene informatie

Tot dit beheertype behoren over grote oppervlakte voorkomende ruigtevelden met dominantie of in mozaïek voorkomende ruigtevegetaties, die meestal ontstaan zijn na grootschalige ingrepen, zoals na drooglegging of plotselinge sterke extensivering na een intensief grasland- of akkerbeheer. De successie naar bos kan in deze ruigten lang achterwege blijven. Vaak is er plaatselijk vlier of wilg aanwezig als verspreide struiken of struweel. Deze kunnen echter weer afsterven en weer in ruigte overgaan. Deels kunnen ook meer grazige plekken voorkomen, zeker bij begrazing. In de droge ruigte kan ook riet domineren.

Ruigtevelden kunnen rijk zijn aan insecten en bij een begrazingsbeheer soms ook ruimte bieden aan veel kruiden.

Afbakening

- *Het beheertype Ruigteveld omvat grootschalige droge ruigten met plaatselijk struweel.*
- *Natte rietruigte valt onder het beheertype moeras.*
- *Kleinschalig voorkomende ruigte in afwisseling met andere beheertypen, zoals Moeras, bostypen en graslandtypen worden als onderdeel van deze beheertypen gerekend.*

4. Compensatiebeleid provincie Noord-Brabant

Compensatiebeleid conform Verordening Ruimte 2012

De provinciale verordening onderscheidt verschillende omstandigheden waaronder wijziging van de begrenzing van de EHS is toegestaan. In de onderhavige situatie komt de categorie *Kleinschalige ingrepen* het meest in aanmerking:

Artikel 4.9 Wijziging van de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur op verzoek voor kleinschalige ingrepen

1. *Gedeputeerde Staten kunnen de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur wijzigen ten behoeve van een individuele, kleinschalige ingreep die leidt tot een versterking van de ecologische hoofdstructuur in het desbetreffende gebied.*

2. *Een wijziging van de begrenzing bedoeld in het eerste lid kan slechts plaatsvinden indien uit het verzoek van de gemeente om herbegrenzing blijkt dat:*

- a. de voorgestelde ingreep slechts leidt tot een beperkte aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur in het desbetreffende gebied;*
- b. de voorgestelde ingreep leidt tot een kwalitatieve of kwantitatieve versterking van de ecologische waarden en kenmerken van het desbetreffende gebied;*
- c. de voorgestelde ingreep is onderbouwd met een afweging van alternatieven;*
- d. de voorgestelde ingreep vergezeld gaat van zodanige maatregelen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing;*
- e. de uitvoering van de voorgestelde ingreep en de daarbij betrokken maatregelen en de monitoring daarvan zijn verzekerd;*

- f. is verzekerd dat de uitvoering van de voorgestelde ingreep en de daarbij betrokken maatregelen niet zijn gefinancierd uit de reguliere middelen die beschikbaar zijn op grond van de Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Brabant en de Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap Noord-Brabant;
- g. wordt voldaan aan de regels inzake het compenseren

De compensatieregels waarin onder g. wordt verwezen worden uitgewerkt in artikel 4.12. De voor deze situatie relevante bepalingen zijn **geel** gemarkeerd.

Artikel 4.12 Voorwaarden voor compensatie

1. Door compensatie mag geen netto verlies ontstaan aan ecologische waarden en kenmerken van het desbetreffende gebied in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.

2. Compensatie:

a. vindt plaats aansluitend aan of nabij het aangetaste gebied, met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat;

b. vindt plaats door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden of fysieke compensatie op afstand van het gebied, indien fysieke compensatie aansluitend aan of nabij het gebied niet mogelijk is;

c. kan plaatsvinden in de niet gerealiseerde delen van de ecologische hoofdstructuur.

3. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal waarbij een toeslag op de omvang van het vernietigde areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, te onderscheiden in de volgende categorieën:

a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag;

b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;

c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;

d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk.

4. Ingeval van compensatie is het vereiste van kwaliteitsverbetering van het landschap, bedoeld in artikel 2.2, niet van toepassing.

5. De uitvoering van het compensatieplan start uiterlijk op het moment van voltooiing van de aantasting en wordt op zo kort mogelijke termijn daarna, doch uiterlijk binnen vijf jaar, afgerond. In de overeenkomst bedoeld in artikel 4.11, vierde lid, kan hiervan, afhankelijk van de zwaarte van het compensatieplan, gemotiveerd worden afgeweken met een uitloop van ten hoogste tien jaar.

6. In afwijking van het vijfde lid, wordt indien sprake is van een aantasting van bedreigde soorten of hun leefgebied, de uitvoering van het compensatieplan afgerond op het moment dat de aantasting daadwerkelijk start.

7. Indien fysieke compensatie aantoonbaar niet, of niet volledig mogelijk is, wordt een financiële compensatie bepaald aan de hand van de volgende kostenelementen:

- a. kosten van aanschaf van vervangende grond op dezelfde plaats;*
- b. kosten van basisinrichting;*
- c. kosten van ontwikkelingsbeheer gedurende de ontwikkelingstijd.*

8. De financiële compensatie wordt gestort in de provinciale compensatievoorziening ter uitvoering van de in het compensatieplan geformuleerde compensatietaakstelling.

5. Voorstel compensatie

5.1. Omvang

Het ruimtebeslag binnen de EHS van de bestaande sportvelden en de beoogde uitbreiding is weergegeven in figuur 3

Figuur 3 Ruimtebeslag binnen EHS

legenda

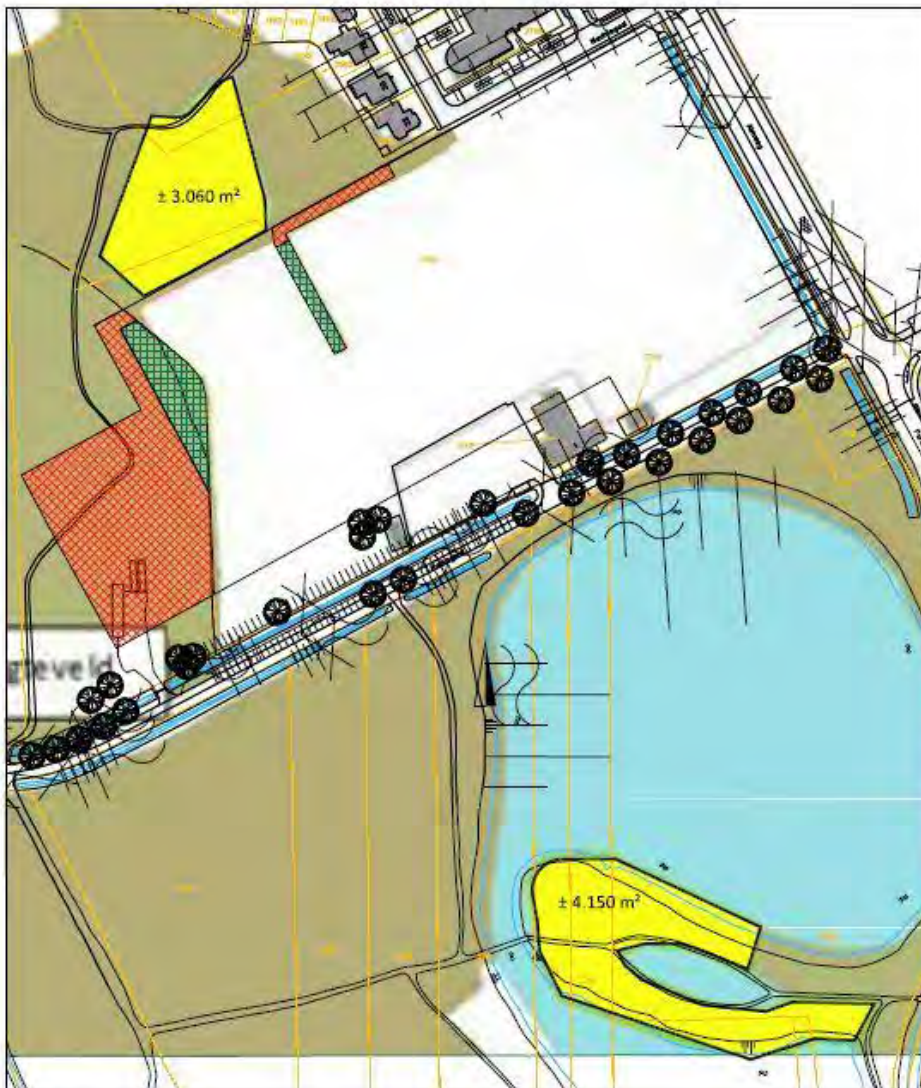
	EHS in vlgerende bestemming "Sportterrein" (2003)	1.012 m ²
	EHS in uitbreiding sportcomplex ten opzichte van vlgerende bestemming "Sportterrein"	4.656 m ²

Het totale ruimtebeslag van bestaande en nieuwe sportvelden binnen de EHS bedraagt derhalve 5668 m². Daarnaast is er nog een waterberging benodigd. De waterberging (exclusief de droogvallende sloot langs de Karbogerd) heeft een oppervlak op insteekpeil van circa 1235 m² en een oppervlak op bodempeil van circa 660 m². Bovendien is er een gebouw gepland voor opslag ten behoeve van de sportvelden binnen de EHS van 65 m². Omdat sprake is van natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder is er conform het provinciale compensatiebeleid geen sprake van een areaaltoeslag. De nieuwe compensatienatuur vergt dus een areaal van minimaal 6968 m².

5.2. Locatie

Op korte afstand van de ingreep is voldoende areaal beschikbaar op gronden die reeds in gebruik zijn als openbaar groen, geen deel uitmaken van de EHS en momenteel te intensief worden beheerd om aangemerkt te worden als het natuurdoeltype *Ruigteveld*. In onderstaande figuur zijn deze potentiële compensatielocaties geel gemarkeerd. Het gezamenlijke areaal is 7230 m² en is daarmee voldoende.

Figuur 4 Potentiële compensatielocaties

5.3. Inrichting en beheer

Het voorliggende compensatievoorstel is geënt op de bestaande situatie met als natuurbeheertype *Ruigteveld*. De provinciale ambitiekaart geeft hier echter het type *Droog bos met productie* aan. Gekozen wordt echter voor een invulling van de compensatielocaties met het type *Ruigteveld* om de volgende redenen:

- Het beoogde bloemrijke *Ruigteveld* heeft een grote rijkdom aan insecten en is daardoor van veel grotere betekenis voor insecteneters (vleermuizen en vogels) dan een invulling met productiebos dat pas na vele decennia een vergelijkbare insectenrijkdom kan ontwikkelen. Dit argument is extra relevant vanwege de nabijheid van een kolonie watervleermuizen.
- De recreatieve belevingswaarde en toegankelijkheid van een *ruigteveld* is (veel) groter dan een jong productiebos. Een invulling van het schiereiland in de vijver met productiebos zou dit schiereiland zelfs grotendeels recreatief ontoegankelijk maken. Gezien de recreatieve betekenis van dit stedelijke groen moet hier extra betekenis aan worden gehecht.

Ruigtevegetaties ontstaan vaak op plaatsen waar de grond regelmatig, maar niet jaarlijks verstoord wordt en worden daarom ook wel *storingsvegetaties* genoemd. *Ruigtesoorten* gedijen daarom goed in recreatiegebieden en parken. Enige lichte verstoring van bodem en vegetatie door gebruikers is zelfs wenselijk om dergelijke vegetaties in stand te houden. De soorten in dergelijke vegetaties zijn rijk bloeiend en geven meteen vanaf het eerste jaar na inzaaien een kleurrijk resultaat. Vanwege de rijke bloei trekken ze veel insecten aan en zijn daarmee van grote betekenis als voedselbron voor vogels en vleermuizen. Afhankelijk van de hoeveelheid vegetatie die 's winters blijft staan zijn de zaden, overwinterende insecten, spinnen etc. ook een rijke voedselbron voor vogels. De zaden trekken tevens muizen aan die weer als voedsel dienen voor roofvogels, uilen en kleine marterachtigen. Een goed ontwikkelde en beheerde *ruigtevegetatie* is daardoor van grote ecologische betekenis.

Vestiging van de gewenste soorten kan lang duren, dus het inzaaien van deze soorten is de snelste weg naar resultaat. Het inzaaien (in de nazomer of in het voorjaar tot half mei) gaat het beste door het zaad te mengen met een vulmiddel, bijvoorbeeld vochtig zand. Met behulp van een dergelijk vulmiddel wordt de massa van het zaaigoed sterk vergroot waardoor de zaden beter en gelijkmatiger over het in te zaaien perceel verspreid kunnen worden. De benodigde hoeveelheid zaad bedraagt een gram per vierkante meter, zodat voor de beoogde compensatielocaties kan worden volstaan met circa 7 kilo zaad. Op beide compensatielocaties worden tevens enkele jonge wilgen en vlierstruiken geplant.

De vegetatie wordt jaarlijks gemaaid in september (m.u.v. de wilgen en vlieren) waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Jaarlijks blijft op beide locaties 10% ongemaaid ten behoeve meerjarige soorten, overwinterende insecten etc. Door deze 10% jaarlijks van locatie te doen wisselen, ontstaat op termijn een mozaïek van ongelijksoortige *ruigtevegetaties*. Eventueel kan, afhankelijk van het ontstane beeld na een jaar of drie tot vijf de gehele vegetatie opnieuw goed losgewoeld worden met bijvoorbeeld een frees of cultivator. Hiermee wordt het proces opnieuw gestart. Eventueel kan er iets bijgezaaid worden.

Het onderstaande mengsel is geschikt voor een niet te schrale of vochtige bodem en zonnige standplaatsen en bevat eenjarige, tweejarige en vaste soorten (bron: www.cruydhoeck.nl)

Anthemis arvensis - Valse Kamille	Melilotus albus - Witte honingklaver
Anthemis tinctoria - Gele kamille	Melilotus officinalis - Citroengele honingklaver
Artemisia vulgaris - Bijvoet	Oenothera biennis - Middelste teunisbloem
Berteroa incana - Grijskruid	Oenothera glazioviana - Grote teunisbloem
Carum carvi - Karwij	Onopordum acanthium - Wegdistel
Cichorium intybus - Wilde cichorei	Papaver dubium - Bleke klaproos
Daucus carota - Peen	Papaver rhoeas - Grote klaproos
Dipsacus fullonum - Grote kaardebol	Raphanus raphanistrum - Knopherik
Echium vulgare - Slangenkruid	Reseda lutea - Wilde reseda
Erodium cicutarium - Reigersbek	Reseda luteola - Wouw
Fumaria officinalis - Gewone duivenkervel	Securigera varia - Bont kroonkruid
Geranium pusillum - Kleine ooievaarsbek	Sinapis alba - Witte mosterd
Glebionis segetum - Gele ganzenbloem	Tripleurospermum maritimum - Reukeloze kamille
Isatis tinctoria - Wede	Verbascum densiflorum - Stalkaars
Leucanthemum vulgare - Gewone margriet	Verbascum phlomoides - Keizerskaars
Malva moschata - Muskuskaasjeskruid	Vicia sativa subsp. nigra - Smalle wikke
Malva sylvestris - Groot kaasjeskruid	Vicia villosa - Bonte wikke
Matricaria chamomilla - Echte kamille	

5.4. Overig

Inrichting en beheer komen voor kosten van de gemeente. De inrichtingswerkzaamheden zullen in de herfst van 2013 ter hand worden genomen. De compensatielocaties zullen als groen of natuur worden bestemd.

Aan de provincie Noord-Brabant wordt gevraagd de EHS her te begrenzen conform onderstaande figuur.

Figuur 5 Herbegrenzing EHS

legenda

	Te verwijderen uit EHS	6.968 m ²
	Toe te voegen aan EHS als <i>Ruigteveld</i>	7.210 m ²

Figuur 6 Referentiebeelden Ruigteveld

